

"Токмек суемленед" №: 21/81) червень 1992 - Львів

ТАЄМНИЦЯ ЧОТИРЬОХ

Був 1953 рік — рік смерті Сталіна. Політ'язні сподівались якщо не амністії, то хоч би полегшення умов існування у в'язницях. Але цього не відбувалось. Обурення і невдоволення режимом жорстокості і несправедливості почало охоплювати маси. Так, 25 травня 1953 р. в Норильську відбувало повстання, вірніше — організований протест. Який, однак, через два тижні був погашений: керівників — розстріляли, активістів переправили у ще важчі режимні зони, а всіх повстанців — розселили по пунктах ГУЛАГу.

Але норильські повстанці розтіжджались з власною піснею.

Хто, коли і як її написав, доводо не було відомо. Текст передавався з уст в уста, хтось пробував її перекладати і вдосконалювати. Ось такий, невідомо ким перекладений українською і опрещований — Гімн повстанців Норильська видрукований у другому випуску альманаху «Біль» (Львів, «Меморіал», 1991 р.), у порядку п. Микола Дубас).

Але, виявляється, були ініціатори, натхненники і автори цього творіння, їх прізвища: Степанюк, Марушко, Николишин, Климович.

З одним з них, Григорієм Климовичем, жителем Гомеля, ми зустрілись у Москві на конференції «Опір в ГУЛАГу».

Здавалося б, що особливо-

го в'язні створили пісню. Хіба мало віршів чи пісень ними створено? Чимало. І кожний такий маленький твір — це велика історія. Як і в цьому випадку.

...Травневе повстання в Норильську ліквідоване. Повстанців розпорозують по найважчих точках ГУЛАГу, керівників розстрілюють... Врешті, невідомо майбутня доля кожному...

І ось під час етапу двох з активістів-повстанців Степанюк і Марушко (до речі, родом з Івано-Франківщини) вирішують, що норильське повстання повинно залишитись в історії хоч би у формі пісні. Слова російською мовою повинен скласти білорус на мотив патріотичної і популярної української пісні. В тій ситуації вагав не було — одразу вирішили, що це буде мотив «Пісні про базар». Отож, Василь Николишин (нині живе в Стрию Львівської області) написав мелодію, а Григорій Климович нанизував на неї слова.

— Коли зробили справу, — розповідає п. Климович, — прийшли до Марушка й Степанюка, Николишин заспівав. Тут же переписали пісню — і по всіх трюмах передали.

Коли бержа з етапом причалювала в Красноярську, то вже

півтори тисячі чоловік співа-ли...

Іх розвозили по трюмах, а вони розвозили Гімн. Він став, ніби паролем, закликом до непокоря в ГУЛАГу. Розпочався період повстань...

Багатьох з них ЧК викликала і допитувала, хто написав Гімн. Викликали і Климовича, і Николишина... Відповідь була одна: не знаю.

Марушка розстріляли в 1958 році...

1 липня 1954 р. в Озерлагі, в пам'ять про жертв повстання, в'язні знову заспівали цей Гімн. Втретє Гімн виконали у дні Міжнародної конфе-

Гімн узників Норильська

Не страши нам тиранства большевизма,
Мы знаем горе свыше всяких мер,
Известны нам все ужасы ченизма
И плач людей на землях СССР.

Мы заявили всей орде кремленской
Святой протест насилью и злу,
И черный флаг с кровавою полоскою
Псов на цель взять приназывал Кремлю.
Нас не спомить рукой раба-солдата,
Свободы клич сгибает сталь штыков
И не сдержат кровавым водопадом
Растущий гнев антибольшевинов.

Дыханье жертв комиссии московской
Мы воздадим, напомним о себе.

А черный флаг с кровавою полоскою
Нам путь осветит в праведной борьбе.

ренції політ'язнів у Києві 22 червня 1991 р.

А вже в цьому році гуртом заспівали знову 7 лютого в Менську в установчому з'їзді політ'язнів Білорусі.

І ось — Москва. Конференція «Опір в ГУЛАГу» завершується. У приміщенні колишньої партшколи в урочисто-дружній обстановці лине вистраждана і дорога нам мелодія «Пісні про базар». Але це звучить

Гімн повстанців Норильська. Заспівають солісти Львівського театру опери і балету Марія Галій і Степан Тарасович. Їх підтримує весь зал. Вітають одного з авторів — Григорія Климовича... Він обіймає свого побратима — львів'янина Веніаміна Дужинського. Жалкує, що не приїхали Горошко, Николишин, Губка. Адже всі вони пов'язані одним стражданням в неволі за волю...

Гімн в'язнів Норильська

Не боїмся тиранства большевизма,
Нас не зломив кремльський людонар,
Відомі нам усі жахи фашизму,
І плач людей в країнах СССР.
Пізнали ми катівні емгебістські
І творці, де смерті дух витав.
Безвинних розстріл в зонах під Норильськом
Погрозним зойком тундру пронизав.
Ми пред'явили речником розбою
Протест насильству і святим наш гнів,
І чорний стяг з кривавою тасьмою
Вказав Кремлю — панцем прикути псів.
Пліч-о-пліч стали всі ми, брат до брата,
За право жити без тюрем і пуг,
Даремно смерть злітала з автомата
І пси гарчали на невольний люд.
Не зломить нас рука раба-солдата,
Свободи клич гне навіть сталь штыків,
То ж не здолати крови водопадом
Нестримний крок антибольшевинов.

(З альманаху «Біль». Випуск другий.
Львів — 1991).

Juan i Marija Seblovik

z celkarni V (nachodí odboji uspomínka)

končet restem!

Ю. Ленер

Львів
Коральницька 4.

Tuon Sakilmyt - ojuer autsali unprimuini
u miadela

ALVIN PROBST PHOTOGRAPHY

Just South - just north of ...

plebania we Br. Rule - ostatni mijsca zamiesz-
kania p. J. i. N. D. D. D. D.
Kosciol nowy Wierzytany
Solomon przed 2^{1/2} latami

1. III. 1948.

1. Salomon is poor tolerance in
restoration of forests & trees

Jakim. Szukamy w swojej historii i w sobie

where my own paper found
of the same paper found

9 апартамент

Триваніт 3 Інше

Центральний клуб

Та сина з шквіт

Вн. Валерія

Вн. Кірова

7-1/2

Валеріана

June 4th 1956

Застав
Коллективистический метод работы —

Классы не задерживать работы —

в школе учителя + хорошие методы

Земля — это работа на работе.

1927/28

H. Ziegler

JAROSŁAW
ul. Krakowska

Madja's book - mulla's school - mulla's school
mulla's school

Coleridge H. Selvon 2 2/3

Am. 10, 1915

20/10/55
Koleżanki - ciekawe wspomnienia z przeszłości
pamiętam jak byłem w szkole i uczyłem się

Wojciech, Warszawa 1955p